

Zaandijk, Arie de Bruijnstraat 1

QuickScan

JM ecologie b.v., 2021

QuickScan Zaandijk, Arie de Bruijnstraat 1

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R21.101

Status

1.0 (definitief)

Datum

19-07-2021

Opdrachtgever

Rho adviseurs
Druifstreek 72-C
8911 LH Leeuwarden

Auteur

Jessica Hovius

Controle

Remco Ploeg

Voorpagina

Overzicht plangebied

Te citeren als

Hovius, J., 2021. QuickScan Zaandijk, Arie de Bruijnstraat 1; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R21.101 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Wetterwille 9
8401 GB Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	8
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	10
3.1	Vogels.....	10
3.2	Vleermuizen	11
3.3	Overige zoogdieren.....	13
3.4	Dagvlinders	14
3.5	Amfibieën.....	14
3.6	Overige fauna.....	14
3.7	Vaatplanten	14
4	Effecten en gevolgen.....	15
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	15
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	15
5	Mitigerende maatregelen	17
5.1	Algemene broedvogels; mitigatie	17
5.2	Vleermuizen; nader onderzoek en mitigatie	18
6	Conclusie.....	20
	Geraadpleegde bronnen.....	21

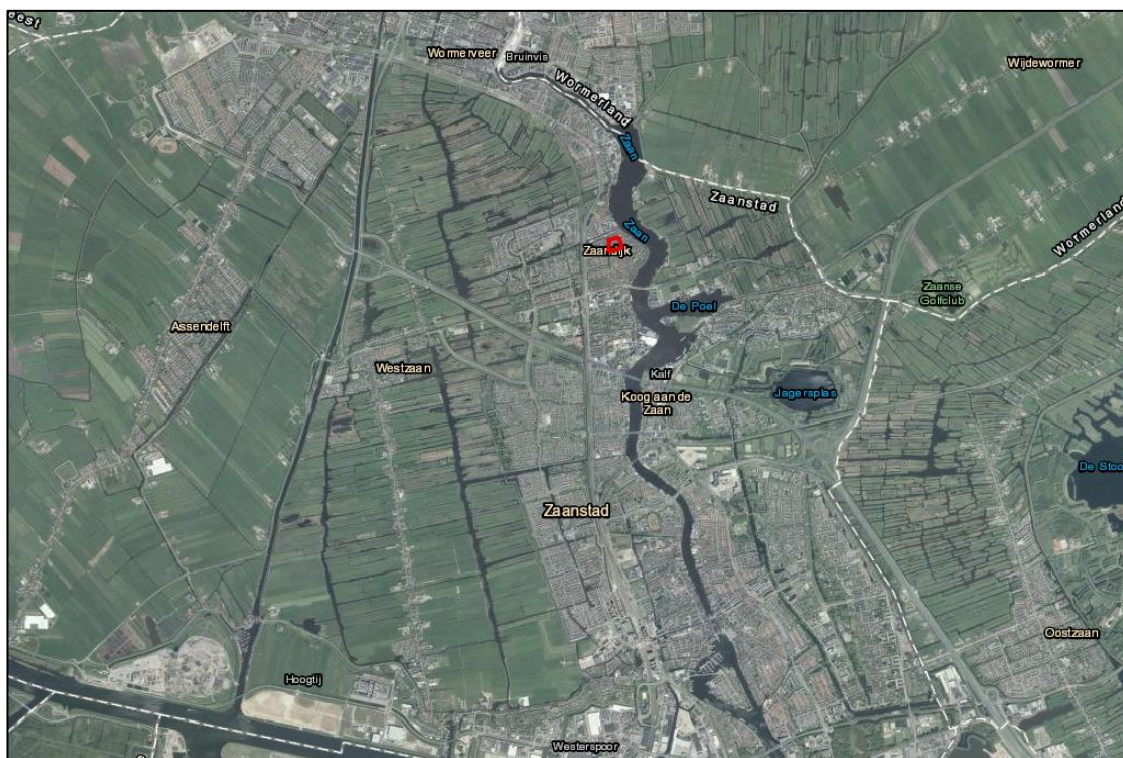
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd aan de Arie de Bruijnstraat 1 in Zandijk, gemeente Zaanstad, provincie Noord-Holland. De opdrachtgever is voornemens om een oud industrieel complex te slopen en hiervoor in de plaats 70 woningen, waaronder appartementen, te realiseren. Tevens zullen er nieuwe watergangen worden aangelegd. De huidige plannen zijn nog niet definitief.

1.2 Globale ligging

Het plangebied ligt in Zandijk, in de gemeente Zaanstad, provincie Noord-Holland. De omgeving van het plangebied bestaat grotendeels uit woonwijken. Ten oosten van het plangebied ligt de rivier de Zaan. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rood kader) (Bron achtergrond: Esri).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en onwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en overige provinciaal beschermde gebieden) en bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlassen en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Jessica Hovius van JM ecologie b.v. op 4 juni 2021. Het bezoek is uitgevoerd van 10:00 tot 13:00 uur, bij 24°C en 1 Bft, op een heldere en zonnige dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen in Zandijk, in de gemeente Zaanstad, provincie Noord-Holland. De omgeving wordt gekenmerkt door woonhuizen. Ten oosten van het plangebied ligt de rivier de Zaan. De locatie betreft een oude fabriek waar vaten werden gemaakt. In totaal heeft dit industriële complex een oppervlakte van circa 14.000 vierkante meter. Via de noordzijde kun je een binnenplaats op waar een hoge schoorsteen van metaal staat. Het gehele complex heeft een plat dak met bitumineuze dakbedekking. Rondom het gebouw staan bomen, heggen en struiken waaronder populier, krulwilg, zoete kers, iepen, berk, els, zomereik, krentenboompjes, Spaanse aak hagen, heder, gewone vlier, bramenstruik en vlinderstruik. Langs de westzijde van het plangebied loopt een watergang. Aan de oostzijde van het plangebied ligt een kerk en een brouwerij. De omgeving van het plangebied bestaat grotendeels uit woonwijken.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (Bron achtergrond: Esri).

Afbeelding 2.2. Oostzijde plangebied.

Afbeelding 2.3. Oostzijde plangebied.

Afbeelding 2.4. Noordzijde plangebied.

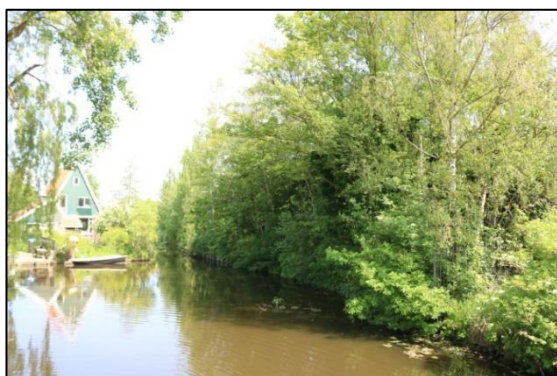
Afbeelding 2.5. Binnenplaats.

Afbeelding 2.6. Zuidzijde plangebied.

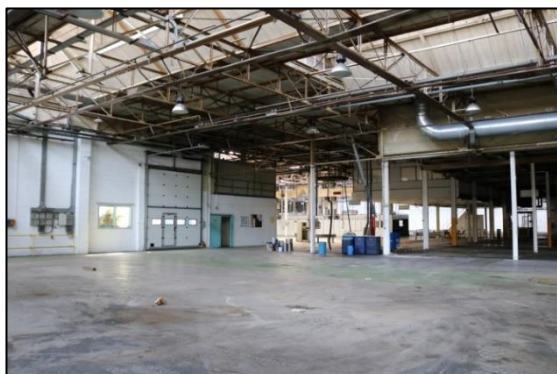
Afbeelding 2.7. Zuidzijde plangebied.

Afbeelding 2.8. Westzijde plangebied.

Afbeelding 2.9. Westzijde plangebied.

Afbeelding 2.10. Binnenzijde plangebied.

Afbeelding 2.11. Binnenzijde plangebied.

2.2 Ingreep

Het plan is om het huidige industriële complex te slopen en hiervoor in de plaats 70 woningen te realiseren, waaronder ook appartementen. Tussen de huizen door zullen wegen en watergangen worden aangelegd (afbeelding 2.12 en 2.13). De plannen staan nog niet vast, maar mogelijk wordt al het groen rondom het complex verwijderd. De watergang die langs de westzijde van het plangebied loopt, zal uitgebreid worden. Langs de watergangen zal houten beschoeiing worden aangelegd.

Afbeelding 2.12. Nieuwe situatie (Bron: Rho adviseurs).

Afbeelding 2.13. Nieuwe situatie met kader projectgebied (rood) (Bron: Rho adviseurs).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boerenwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiswaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar jaarrond beschermde nesten in en binnen de verstoringszone van het plangebied. In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het pand zelf is niet geschikt als broedplek voor de huismus of de gierzwaluw door het platte dak. In de omgeving zijn wel gierzwaluwen en huismussen waargenomen, welke mogelijk in de woningen rondom het plangebied broeden.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw staan beschreven in paragraaf 4.2.

Algemene broedvogels

Er is binnen het plangebied geschikt broedbiotoop aanwezig voor diverse algemene broedvogels. Langs de watergang ten westen van het plangebied kunnen algemene watervogels als de meerkoet en wilde eend tot broeden komen. In bomen, heggen en struiken kunnen diverse zangvogels tot broeden komen. In de krulwilg aan de oostzijde van het plangebied is een nest van een zwarte kraai waargenomen. Deze wordt niet behandeld als een jaarrond beschermd nest doordat er in de omgeving genoeg ander geschikt broedbiotoop aanwezig is. Het platte dak is ongeschikt voor dakbroedende soorten als de scholekster doordat er geen kiezelstenen of ander nestmateriaal aanwezig is.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foeragegebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foeragegebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

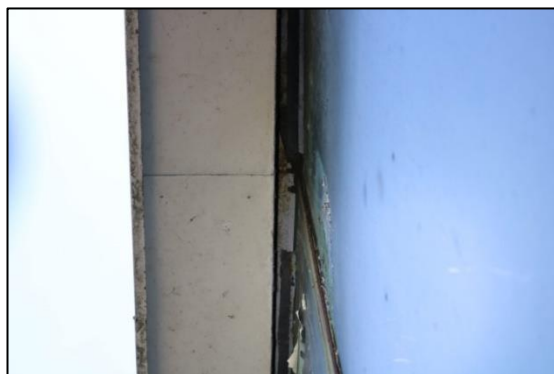
Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foeragegebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foeragegebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foeragegebieden. Het ongeschikt maken van een foeragegebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

In en binnen de verstoringszone van het plangebied zijn bomen onderzocht op geschikte holtes voor boombewonende vleermuizen, deze zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuissoorten kan hierdoor worden uitgesloten. Het pand zelf is echter wel geschikt voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven), de ruige dwergvleermuis (zomer-, paar- en winterverblijven), de laatvlieger (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven) en de gewone grootoorvleermuis (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven). Dit komt doordat er verschillende invliegopeningen zijn. Aan de noordzijde staan ramen open, is er ruimte onder het boeihoofd en er zijn openingen bij kabelgoten die het gebouw in lopen (afbeeldingen 3.1 en 3.2). Aan de oost- en zuidzijde zijn open stootvoegen en ventilatie bakstenen met toegang tot de spouwmuur (afbeeldingen 3.3 en 3.4). Ook is er ruimte bij de zuidelijke gevel bij het rolluik, onder boeihoorden en een opening in de muur. Ook de woningen rondom het plangebied dienen mogelijk als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. De aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuissoorten kan hierdoor niet worden uitgesloten.

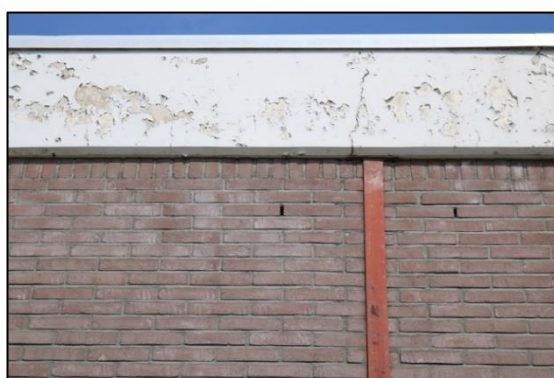
Afbeelding 3.1. Openingen boeiboord noordzijde plangebied.

Afbeelding 3.2. Openingen noordzijde plangebied.

Afbeelding 3.3. Openingen oostzijde plangebied.

Afbeelding 3.4. Open stootvoegen oostzijde plangebied.

Afbeelding 3.5. Openingen noordzijde plangebied.

Afbeelding 3.6. Openingen noordzijde plangebied.

Vliegroutes

Rondom het plangebied zijn lijnvormige elementen aanwezig in de vorm van bomen, de rivier de Zaan en bebouwing. Deze lijnvormige elementen dienen mogelijk als vliegrouteondersteuning voor vleermuizen. Rivier de Zaan vormt mogelijk een essentiële vliegroute doordat er weinig vergelijkbare elementen in de omgeving aanwezig zijn. De overige lijnvormige elementen worden niet als mogelijke essentiële vliegroutes aangemerkt doordat er voldoende en minstens even geschikte alternatieven aanwezig zijn.

Foerageergebied

De omgeving van het plangebied is geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied genoeg minstens even geschikt foerageergebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel foerageergebied beschouwd.

Consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en vliegroutes staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.3 Overige zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komen diverse beschermde, niet vrijgestelde zoogdiersoorten voor, namelijk de boommarter, hermelijn, wezel, eekhoorn en noordse woelmuis (NDFF, z.d.).

Boommarter

De boommarter is een soort van een bosrijke omgeving. Verblijfplaatsen van de soort bevinden zich vaak in oude spechten- en inrotingsholten van bomen. De boommarter kan echter ook verblijfplaatsen hebben onder takkenhopen. Rustplaatsen bevinden zich ook op andere plekken, zoals in konijnen- en vossenholten en tussen boomwortels (Zoogdierverseniging, z.d.). Het plangebied heeft geen bosrijke omgeving, tevens zijn er geen geschikte verblijfplaatsen voor de boommarter aanwezig in het plangebied. De aanwezigheid van essentieel leefgebied van de boommarter in het plangebied is uitgesloten.

Hermelijn en wezel

De hermelijn en wezel leven in allerlei verschillende soorten leefgebieden, van open plekken tot in bossen. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn en dat er voldoende prooidieren in de vorm van (woel)muizen te vinden zijn. Verblijfplaatsen bevinden zich op plaatsen met voldoende dekking, zoals in bosschages, takkenbulten en in holten van muizen, ratten, konijnen, mollen, dassen en vossen (Zoogdierverseniging, z.d.). De waarnemingen bekend van deze soorten uit de NDFF zijn gedaan in het landelijk gebied rondom Zaandijk. Deze soorten worden niet verwacht in stedelijk gebied. Tijdens het veldbezoek is wel uitvoerig gezocht naar sporen van marterachtigen maar deze zijn niet aangetroffen. Tevens ontbreekt het in het gebouw aan schuilmogelijkheden in de vorm van stapels puin en dergelijke. De aanwezigheid van verblijfplaatsen in en binnen de verstoringszone van het plangebied van de hermelijn en wezel zijn uitgesloten.

Eekhoorn

Eekhoorns leven met name in bossen, maar ook in parken, tuinen en houtwallen in de buurt van bossen. De eekhoorn maakt nesten in bomen of gebruikt boomholtes als verblijfplaats (Zoogdierverseniging, z.d.). Er zijn in en binnen de verstoringszone van het projectgebied geen nesten van de eekhoorn of geschikte holtes in bomen aangetroffen. Mogelijk wordt het plangebied wel als foerageergebied gebruikt. In de omgeving is echter voldoende en minstens even geschikt foerageergebied aanwezig voor de eekhoorn waardoor essentieel leefgebied uitgesloten is.

Noordse woelmuis

De noordse woelmuis leeft in gebieden met hoge vegetaties met voornamelijk grasachtige planten. In gebieden waar ook andere soorten woelmuizen voorkomen leeft de noordse woelmuis veel in natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstroomde terreinen (Zoogdierverseniging, z.d.). Een dergelijk leefgebied is niet aanwezig in en binnen de verstoringszone van het plangebied waardoor de aanwezigheid van essentieel leefgebied van de noordse woelmuis uitgesloten kan worden.

3.4 Dagvlinders

Uit de bureaustudie komt naar voren dat alleen de grote vos als beschermde dagvlindersoort voorkomt in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied.

Grote vos

De grote vos leeft in vochtige, open bossen, bij bosranden, boomgaarden en locaties met grote vrijstaande bomen. De boomsoorten die de grote vos prefereert zijn de iep, zoete kers en sommige wilgensoorten (Vlinderstichting z.d.). Deze zijn wel aanwezig in het plangebied, maar een bosrijke omgeving ontbreekt, waardoor essentieel leefgebied van de grote vos in en binnen de verstoringszone van het plangebied uitgesloten is.

3.5 Amfibieën

Uit de bureaustudie komt naar voren dat alleen de rugstreeppad als beschermde amfibieënsoort voorkomt in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is vaak te vinden in gebieden met een hoge dynamiek. Deze dynamiek kan ook door menselijke activiteiten veroorzaakt zijn. Hierbij kan gedacht worden aan gebieden met bouwterreinen, groeven, zand- en kleiafgravingen, rivierduinen en uiterwaarden. In de omgeving van de leefgebieden is een goed vergraafbare (zanderige) bodem aanwezig waarin de soort zich kan ingraven om te overwinteren. De soort plant zich voort in watergangen of poelen van klein formaat die onder invloed van de zon snel opwarmen (RAVON, z.d.). Een dergelijk leefgebied komt niet voor in en binnen de verstoringszone van het plangebied. De aanwezigheid van essentieel leefgebied voor de rugstreeppad binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

3.6 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals reptielen, libellen, vissen, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreidingsgegevens.

3.7 Vaatplanten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van twee beschermde soorten vaatplanten, glad biggenkruid en de wilde averuit.

Glad biggenkruid

Glad biggenkruid betreft pioniervegetatie en is een éénjarige plant. Het groeit op droge, voedselarme, met name stikstofarme, zwak zure, kalkarme grond (Fléron, z.d.). Er is één groeiplaats bekend op circa 1,8 kilometer afstand tot het plangebied richting het westen (NDFF, z.d.). Tijdens het veldbezoek is geen glad biggenkruid in het plangebied aangetroffen. De aanwezigheid van glad biggenkruid kan uitgesloten worden.

Wilde averuit

Wilde averuit groeit op zonnige, droge, grazige maar niet te dichtbegroeide plaatsen op kalkhoudend, humusarm zand. De soort groeit in Nederland voornamelijk op zanddijken, in zandige bermen in uiterwaarden, en op een enkel spoorwegemplacement (Floron, z.d.). Uit de verspreidingsgegevens is er één groeiplaats bekend rond het plangebied op circa 1,5 kilometer van het plangebied richting het westen (NDFF, z.d.). Het plangebied zelf voldoet niet aan de eisen voor groeiplaats van wilde averuit. Aanwezigheid van de wilde averuit in het plangebied kan worden uitgesloten.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde broedvogels	Huismus en gierzwaluw	3.1	Potentieel
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Waarschijnlijk
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende vleermuizen (verblijfplaatsen en vliegroute)	3.5	Potentieel

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde broedvogels

In de woonhuizen rondom het plangebied broeden mogelijk huismussen en gierzwaluwen. De woonhuizen rondom zullen niet aangetast worden. Ook de vliegroute richting de huizen voor deze soorten zal niet belemmerd worden door de nieuwe woningen doordat voldoende afstand behouden blijft. Daarnaast worden effecten door de werkzaamheden niet verwacht doordat de huismus en gierzwaluw in hoge mate zijn aangepast aan urbane omstandigheden en bijbehorende verstoringen.

Algemene broedvogels

In de bomen, heggen en struiken en langs watergangen kunnen diverse algemene broedvogels tot broeden komen. Door het verwijderen van het groen en de uitbreiding van de watergang worden mogelijk in gebruik zijnde nesten verwijderd of verstoord. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

Het industriële complex dat gesloopt dient te worden, dient mogelijk als kraam-, zomer-, winter- en/of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (geen kraamverblijf), laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Vleermuizen hebben via diverse opening toegang tot de spouwmuur en de binnenzijde van het gebouw. Door de werkzaamheden gaan deze mogelijke verblijfplaatsen verloren.

Daarnaast kunnen de werkzaamheden een verstorend effect hebben op mogelijk verblijfplaatsen in de woningen rondom het plangebied. Indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), kan er lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Dergelijke effecten zijn in strijd met de verbodsbepalingen in de Wet Natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen. Door de afstand van de mogelijk essentiële vliegroute (rivier de Zaan) tot het plangebied worden hier geen effecten op verwacht door lichtverstoring.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse algemene soorten	3.1	Waarschijnlijk	Mitigatie
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende soorten (verblijfplaatsen)	3.5	Potentieel	Nader onderzoek + mitigatie

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

5.1 Algemene broedvogels; mitigatie

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

De omgeving van het projectgebied is geschikt voor diverse algemene broedvogelsoorten. In bomen, heggen en struiken kunnen diverse zangvogels tot broeden komen en langs oevers kan de wilde eend en meerkoet tot broeden komen. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden toch starten aan het begin van het broedseizoen, dan dienen broedgevallen binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden voorkomen te worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren.

- Door het van tevoren verwijderen van bomen, heggen en struiken binnen het plangebied is er geen nestgelegenheid meer voor diverse soorten zangvogels;
- Door het kort maaien en kort houden van de (oever)vegetatie is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals de wilde eend.

Het functioneren van de preventieve maatregelen dient gecontroleerd te worden vanaf de plaatsing totdat de werkzaamheden zijn afgerond. Tevens mogen de genoemde maatregelen niet in strijd zijn met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming voor wat betreft andere beschermde soorten en/of gebieden of het beleid van de NNN.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen, dient het plan- en verstoringsgebied eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2 Vleermuizen; nader onderzoek en mitigatie

Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen opgesteld die in principe niet overtreden mogen worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Nader onderzoek

Het pand dient mogelijk als kraam-, zomer-, winter- of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (geen kraamverblijf), laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Het verwijderen, ontoegankelijk maken of verstoren van dergelijke verblijfplaatsen is een overtreding van de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming. Er dient doormiddel van nader onderzoek te worden uitgezocht of vleermuizen daadwerkelijk verblijven in het plangebied en hoe ze gebruik maken van het plangebied. Daarop kan beoordeeld worden of de effecten van de geplande werkzaamheden een ontheffing noodzakelijk maken op deze verbodsartikelen.

Het nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paarverblijven van vleermuizen bestaat uit vijf veldbezoeken. Drie van deze bezoeken moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, met tussenposes van minstens 20 dagen tussen de bezoeken. Minstens één van de drie bezoeken moet 's ochtends voor zonsopkomst worden uitgevoerd, de overige bezoeken worden 's avonds na zonsondergang uitgevoerd. In het najaar, tussen 15 augustus en 1 oktober, moeten nog twee bezoeken worden uitgevoerd, rond middernacht. Tussen deze bezoeken moet minstens 20 dagen zitten. De bezoeken mogen alleen uitgevoerd worden als de weersomstandigheden binnen de grenzen van het vleermuisprotocol vallen.

Door de geschiktheid van het pand voor de grootoorvleermuis, dienen er nog twee batloggers in het pand opgehangen te worden.

Mogelijk dient er nog onderzoek naar winterverblijfplaatsen gedaan te worden, dit is afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek naar kraam-, zomer-, en paarverblijven en de fragmenten die (mogelijk) opgenomen zijn door de twee batloggers.

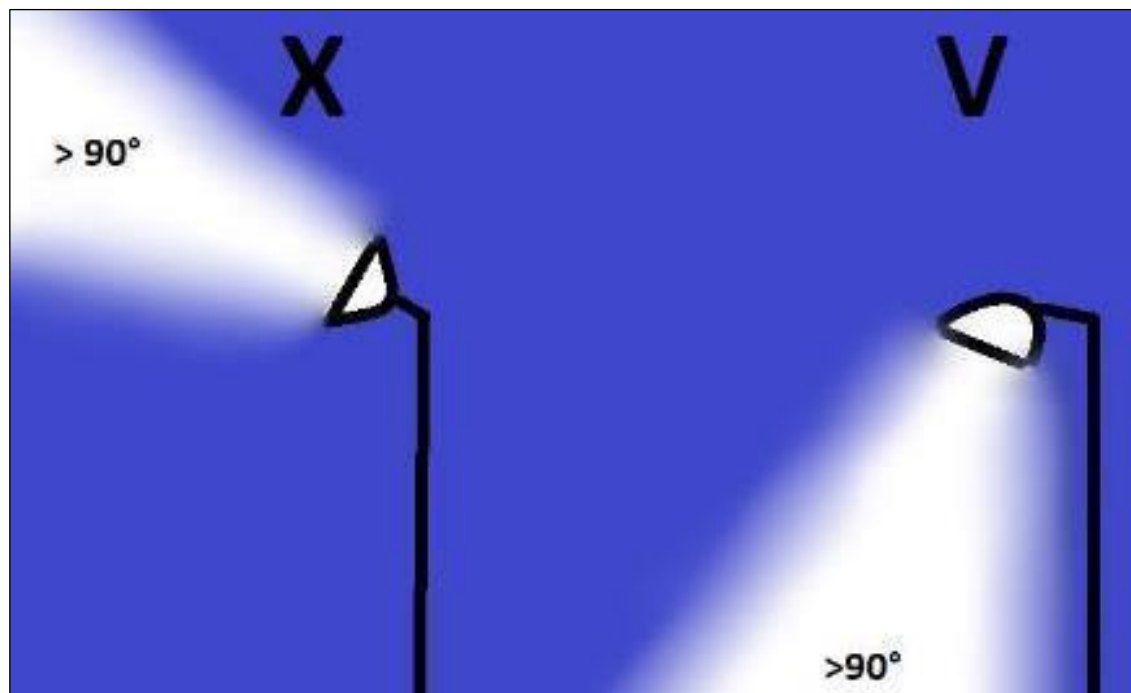
Mitigatie

Indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), kan er lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen in de woningen rondom het plangebied. Een dergelijk effect is in strijd met de Wet Natuurbescherming.

Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om eventueel te gebruiken verlichting weg te draaien van de omliggende bebouwing. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober).

Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden zodat er geen licht naar de omgeving kan uitstralen. In onderstaande figuur is een dergelijke werkwijze schematisch

weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt kan worden. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijven van vleermuizen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

Figuur 5.1. Voorbeeld van toepassing bouwverlichting bij. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving.

6 Conclusie

In opdracht van Rho adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd aan de Arie de Bruijnstraat in Zaandijk, gemeente Zaanstad, provincie Noord-Holland. De opdrachtgever is voornemens om een industrieel complex te slopen en hiervoor in de plaats 70 nieuwe woningen en appartementen te realiseren. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Uit de QuickScan is gebleken dat er mogelijk kraam-, zomer-, winter-, en paarverblijven van gebouwbewonende vleermuizen waaronder de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (geen kraamverblijf), laatvlieger en gewone grootoorvleermuis en algemene broedvogels en verblijfplaatsen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen, dienen er ten aanzien van algemene broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen in omliggende woningen mitigerende maatregelen genomen te worden.

Voor algemene broedvogels heeft het de voorkeur om buiten het vogelbroedseizoen te werken. Indien toch gestart wordt met de werkzaamheden aan het begin van het vogelbroedseizoen dan dient het plangebied ruim voor aanvang van het broedseizoen preventief ongeschikt gemaakt te worden. Indien gestart wordt te midden van het vogelbroedseizoen, dient er eerst een controle plaats te vinden door een ter zake kundige ecooloog. Voor vleermuizen die mogelijk een verblijfplaats in omliggende woningen hebben, dient er verstoring door bouwverlichting voorkomen te worden.

Voor mogelijk aanwezige kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen in het pand dat gesloopt gaat worden dient nader onderzoek uitgevoerd te worden door middel van vleermuisonderzoek met batdetectors met als extra inzet dat ook twee batloggers in het pand zullen worden opgehangen. Mogelijk dient er ook nog nader onderzoek uitgevoerd te worden naar winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Dit is afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 7 juni 2021.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- RAVON (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>
- Vlinderstichting (z.d.). Informatiepagina libellensoorten. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen>
- Vlinderstichting (z.d.). Informatiepagina vlindersoorten. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders>
- Zoogdierverseniging (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten>